

Nr 15.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m. dels ock en i ämnet väckt motion.

Genom en den 27 februari 1953 dagtecknad proposition nr 96, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden, föreslagit riksdagen att med bifall till under särskilda punkter upptagna förslag

1. medgiva, att från och med den 1 juli 1953 tills vidare medel ur kyrkofonden må disponeras *dels* för anställande av ytterligare en stiftsadjunkt, *dels* för reseersättning åt stifts- och kontraktsadjunkter i enlighet med vad departementschefen under förevarande punkt förordat, *dels ock* för viss vikariatsersättning åt komminister i domkyrkopastorat enligt grunder, som departementschefen likaledes förordat;

2. besluta, att sysslomannen vid Uppsala domkyrka H. W. M. Åmark må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sysslomansbefattningen, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 6 540 kronor jämte rörligt tillägg därå samt att kostnaden för Åmarks pensionering skall bestridas till hälften vardera av kyrkofonden och domkyrkan;

3. medgiva, att enligt Kungl. Maj:ts beprövande anslag ur kyrkofonden må från och med den 1 juli 1953 tills vidare utgå *dels* till diakonistyrelsen, *dels ock* för särskild prästerlig verksamhet bland universitets- och högskolestuderande m. fl. i enlighet med vad departementschefen under förevarande punkt förordat;

4. medgiva, att anslag ur kyrkofonden må från och med den 1 juli 1953 tills vidare, enligt Kungl. Maj:ts beprövande, utgå för studiebidrag åt präster vid tjänstledighet i vissa fall och för anordnande av vissa teologiska fortbildningskurser för präster i enlighet med vad departementschefen under förevarande punkt förordat;

5. medgiva, att för anlåtande av biträde vid handläggningen inom ecklesiastikdepartementet av boställsärenden och vad därmed äger samband må från och med den 1 juli 1953 tills vidare, enligt Kungl. Maj:ts beprövande, ur kyrkofonden utgå högst 25 000 kronor för år.

Beträffande vad i övrigt förordats och anförts under ovan berörda fem punkter får utskottet hänvisa till propositionen.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma väckt motion, nr 459, av herr *Hallén m. fl.*

I motionen hemställles »att riksdagen ville besluta att under budgetåret

1953/54 ett avlöningsbidrag från kyrkofonden måtte utgå till den i sjömansvårdsstyrelsens tjänst anställde prästerlige befattningshavaren i Narvik med samma belopp, d. v. s. 13 800 kronor, som tillkommer envar av de tio för närvarande av medel ur kyrkofonden avlönade sjömanspräster i utländska hamnstäder».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Kungl. Maj:t föreskrev genom beslut den 6 juni 1952 i enlighet med medgivande av 1952 års riksdag (prop. nr 102, tredje lagutskottets utl. nr 16 och rskr. nr 193) att bidrag ur kyrkofonden skulle från och med den 1 juli 1952 tills vidare utgå med 13 800 kronor per år till följande tio i svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelsens tjänst anställda befattningshavare, nämligen fem sjömanspräster på europeiska fastlandet utom de nordiska länderna, tre sjömanspräster i brittiska hamnar, en sjömanspräst i Australien samt en svensk präst i provinsen Misiones i Argentina.

I propositionen nr 102/1952 liksom även i propositionen nr 169 vid 1949 års riksdag hade *vederbörande departementschef* förklarat sig icke kunna för det dåvarande tillstyrka, att sjömansvårdsstyrelsen erhöle bidrag ur kyrkofonden till avlöning av sjömanspräst i Narvik. Någon erinran här emot gjorde riksdagen icke. Ovannämnda beslut den 6 juni 1952 avser icke dylikt bidrag.

Sjömansvårdsstyrelsen har hos Kungl. Maj:t i framställning den 28 augusti 1952 upprepat tidigare anhållan om bidrag jämväl till en sjömanspräst i Narvik. Styrelsen har samtidigt meddelat, att de ur kyrkofonden beviljade tio avlöningsbidragen från och med budgetåret 1952/53 utginge till prästerliga befattningshavare å följande platser:

Europeiska fastlandet utom de nordiska länderna. Antwerpen, Dunkerque, Gdynia, Gent, Rotterdam.

Brittiska hamnar. Hull, London, Middlesbrough.

Australien. Melbourne.

Argentina. Provinsen Misiones.

Yttranden över framställningen har avgivits av kammarkollegiet och statskontoret.

Kammarkollegiet, som yttrar sig i tillstyrkande riktning, erinrar om att sjömansvårdsstyrelsen tidigare gjort framställningar i ämnet. Kollegiet anför.

Tidigare framställningar, som avstyrktes av kollegiet — under framhållande, bland annat, att sjömansprästens verksamhet i nämnda stad påbörjats först under loppet av år 1947, varför någon mera ingående kännedom om behovet av en präst därstädes icke kunde ha vunnits — har av statsmakterna lämnats utan bifall.

Enligt vad kollegiet under hand inhämtat låg sjömansprästens verksamhet i Narvik nere omkring 1½ år efter år 1947 på grund av svårigheten att

anskaffa lämpliga lokaler men återupptogs i början av år 1950 och har sedan stadigvarande fortgått.

Med hänsyn till vad styrelsen nu anfört rörande omfattningen samt den sociala och religiösa betydelsen av sjömansprästens i Narvik verksamhet, har kollegiet intet att erinra mot att bidrag ur kyrkofonden lämnas jämväl till avlöningen av denne präst. Bidraget torde böra bestämmas efter samma grunder som gälla beträffande bidrag ur kyrkofonden till avlöningen av vissa andra sjömanspräster.

Statskontoret yttrar följande.

I förevarande framställning har hemställts, att, utöver ovannämnda tio lönebidrag, bidrag även måtte utgå till sjömanspastorn i Narvik. Det avlöningsbidrag, som nu utgår till den i Dunkerque placerade befattningshavaren, har tidigare uppburits av sjömansprästen i Stettin, till vilken riksdagen år 1949 beviljade ett särskilt lönebidrag ur kyrkofonden, och bidraget till sjömansprästen i Gent har överflyttats dit från den i Gdansk placerade befattningshavaren. Genom dessa omplaceringar, mot vilka i och för sig erinran icke synes böra riktas, har ett flertal sjömanspräster kommit att stationeras inom ett relativt begränsat område i västra delen av europeiska fastlandet. I sitt den 23 oktober 1951 avgivna utlåtande angående anslag till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för 1952/53 föreslog statskontoret bl. a., att sjömansvårdsstyrelsen skulle berättigas omplacera avlöningsbidragen även från det europeiska fastlandet till Skandinavien. Spörsmålet om ett tillgodoseende av behovet av sjömanspräst i Narvik bör för dens skull enligt statskontorets mening lösas inom ramen för nuvarande antal med lönebidrag från kyrkofonden anställda präster. Någon ytterligare ökning av antalet avlöningsbidrag kan statskontoret icke tillstyrka.

Framställningen har ännu icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet.

Vad i propositionen under punkterna 1—5 anförts föranleder icke någon utskottets erinran.

I den till lagutskott hänvisade motionen, II: 459, som väckts i anledning av propositionen, har tagits upp ett ämne, som icke behandlas i propositionen. Med stöd av riksdagsbeslut år 1952 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att bidrag ur kyrkofonden skall från och med den 1 juli 1952 tills vidare utgå med 13 800 kronor per år till följande tio, i svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelses tjänst anställda befattningshavare, nämligen fem sjömanspräster på europeiska fastlandet utom de nordiska länderna, tre sjömanspräster i brittiska hamnar, en sjömanspräst i Australien samt en svensk präst i provinsen Misiones i Argentina. I motionen hemställes nu om avlöningsbidrag även till en i sjömansvårdsstyrelsens tjänst anställd prästerlig befattningshavare i Narvik.

Motsvarande fråga berördes, sedan sjömansvårdsstyrelsen gjort framställningar i ämnet, i propositionerna nr 169 vid 1949 års riksdag samt nr 102 vid 1952 års riksdag. Vederbörande departementschefer ansåg sig för

det dåvarande icke kunna tillstyrka, att sjömansvårdsstyrelsen erhöle bidrag till en sjömanspräst i Narvik.

Sjömansvårdsstyrelsen har i augusti 1952 ånyo gjort framställning hos Kungl. Maj:t berörande förevarande fråga. Yttranden över framställningen har före den dag propositionen dagtecknats avgivits av kammarkollegiet och statskontoret. Kammarkollegiet har intet att erinra mot att sjömansvårdsstyrelsen erhåller det begärda bidraget. Statskontoret däremot kan icke tillstyrka någon ökning av antalet avlöningsbidrag för tillgodoseende av förevarande ändamål.

För uppfattningen att en svensk sjömanspräst i Narvik har en synnerligen betydelsefull uppgift att fylla har numera visats övertygande skäl. Sålunda synes sjömansprästens verksamhet i skilda avseenden vara av största vikt för de svenska sjömännen. Dessa erhåller icke bara kyrklig omvårdnad utan beredes också välbehövlig rekreation och — vilket är icke minst värdefullt — tillgång till social rådgivning. Som motionärerna framhållit är det ett allmänt omvittnat och av de norska myndigheterna vitsordat förhållande, att sjömanskyrkan genom sin blotta förekomst verkat sanerande på livet bland sjöfolket i Narvik.

På anförda skäl finner utskottet, att bidrag ur kyrkofonden bör utgå till avlönande av en sjömanspräst i Narvik. Det synes icke föreligga anledning att, i samband med att dylikt bidrag bestämmes skola utgå, indragning sker av något av de övriga tio avlöningsbidrag, som utgår till sjömansvårdsstyrelsen. Av riksdagen år 1952 godkända grunder i fråga om varje avlöningsbidrags storlek bör alltjämt gälla.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition med det tillägget, att riksdagen i anledning av motionen II: 459 medgiver, att ur kyrkofonden må utgå bidrag till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse för avlönande av i dess tjänst i utlandet anställda präster i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet ovan förordat.

Stockholm den 14 april 1953.

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Osvald, Nils A. Larsson, Albert Hermansson, Lindahl*, Ebbe Ohlsson, Ivar Nilzon, Boo och Georg Carlsson;

från andra kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Åhman, Johansson i Torp*, Nyberg, Levin, Andersson i Dunker, fru Boman samt herr Andersson i Ryggestad.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.